

EEN OPVALLEND GEBOUW AAN DE OUDE VEST

Als ik op de fiets, komend vanaf de Claudius Prinsenlaan, heb ontdekt hoe ik bij de fietsenstalling kan komen en mijn rijwiel daar heb geparkeerd, steek ik de Oude Vest over. Ik sta voor een gebouw, dat zoals ik erop kan lezen de StadsGalerij is en dat op mij de indruk maakt een schuur of oude boerderij te zijn. Ervoor ligt een perkje, waar maïs staat. Er is niet veel meer nodig om me nieuwsgierig te maken.

Ik heb een afspraak met Ron Dirven, de beheerder en curator van de StadsGalerij, die me meer over het gebouw en zijn functie kan vertellen. Ik tref hem aan de andere kant van het gebouw, waar de ingang is. Voordat we over de StadsGalerij te spreken komen, laat hij mij het interieur zien. Via een gangetje komen we in een grote open ruimte, die bijna het hele vloeroppervlak van het gebouw beslaat. De ruimte is nagenoeg leeg, wit en licht, ondanks het feit dat de grote dubbele staldeuren aan de achterzijde gesloten zijn. Dit is de StadsGalerij, er staan wat spullen voor de komende expositie, onder andere kratten met aardappels met bijzondere vormen. Daarover verderop meer.

De zolder is niet voor het publiek toegankelijk. Ik kan er, via een steile trap naar boven geklommen, een kijkje nemen. De ruimte is gigantisch, niet alleen qua oppervlakte, maar ook qua hoogte. Hij is alleen niet bruikbaar: balken en binten zorgen ervoor dat je steeds moet bukken, door het pannendak dringen kieren daglicht binnen. Het is bijzonder jammer dat daarmee een groot deel van het volume van het gebouw geen functie heeft.

Terug in de tentoonstellingsruimte weet Ron Dirven me meer te melden over het gebouw. Het was een onderdeel van de Chassékazerne en diende als gebouw van de ruiterswacht. De grote staldeuren wijzen op het gebruik als manege en paardenstal. Gebouw F, zoals het werd aangeduid, is zo'n 100 jaar ouder dan de 19e -eeuwse opstallen van de kazerne. Het is een monument, in eigendom van de gemeente.

De gemeente heeft het gebouw in 2005 om niet in bruikleen gegeven aan Stichting Tranzforma, die zich richt op het organiseren van kunstprojecten. Die stichting heeft ruimschoots haar sporen verdiend met grootschalige projecten rond het 175-jariug jubileum van de KMA en 750 jaar Breda. De gemeente heeft de buitenkant recentelijk opgeknapt. De programmering en het beheer zijn in handen van Tranzforma, waarbij er een lijntje ligt naar Van Gogh Galerie in Zundert – Dirven is directeur-conservator van het Van GoghHuis aldaar - en wordt samengewerkt met kunstenaarsplatform Witte Rook. Het beheer gebeurt uit de budgetten van

deze organisaties. Dat kent zijn beperkingen, de uitstraling is niet luxueus zoals bij commerciële galeries. Het gebouw is wegens het ontbreken van een afdoende verwarming in de wintermaanden niet of nauwelijks bruikbaar. De StadsGalerij is een meer informele en kleinschalige locatie, die met een zeer divers kunstaanbod een eigen plek heeft verworven in het culturele landschap van Breda. De toekomst ervan is echter niet vanzelfsprekend. Dat wordt duidelijk als je achter het gebouw kijkt.

Ron wijst op het ruime terrein dat daar ligt en dat ooit deel uitmaakte van het plan-Koolhaas. Op de plek waar onder andere de Korte Stallen stonden – waar Ron enige tijd als kunstenaar zijn atelier had - was een hotel gepland, dat er nooit is gekomen. De aanblik is ronduit rommelig, met een verzameling machines van een wegebouwer. Wat er wel moet komen is al lange tijd onduidelijk. Een besluit daarover staat volgens Dirven niet hoog op de politieke agenda. De gemeente wil de opties open houden en verlengt de bruikleenovereenkomst steeds voor maximaal 1 jaar. Ron begrijpt dat het terrein een economisch verantwoorde bestemming moet krijgen, maar bepleit met kracht dat de StadsGalerij daarbij als culturele instelling gehandhaafd blijft. Het idee van een ijssalon of iets dergelijks in Gebouw F is hem een gruwel.

Het gebouw staat op een plek in de culturele as van Breda, die van Stedelijk Museum via Clublokaal langs Nieuwe Veste, Kloosterkazerne en StadsGalerij loopt naar Botanique en Mezz. Die plek is goud waard en kan een pareltje worden.

Er is alle reden om de StadsGalerij nu te bezoeken. De aardappel staat niet alleen centraal op Van Goghs Aardappeleters, maar ook in de tentoonstelling van Noortje de Brouwer onder de titel Als een aardappel, die duurt tot 2 november. Afgelopen jaren kroop Noortje de Brouwer in de huid van de aardappel, van het poten van 146 soorten, een onderzoek naar de aardappel in 1885 tot het bezoeken van boeren, wetenschappers, veredelaars en andere aardappelliefhebbers. Dat heeft een verrassend beeld opgeleverd dat verder reikt dan het assortiment van de supermarkt.

De expositie in de StadsGalerij maakt deel uit van een groter project, met de tentoonstellingen 'PATATE' in het Van GoghHuis Zundert (tot en met 2 november), 'Van Gogh en de aardappel' in Het Noordbrabants Museum (tot en met 1 februari 2026), de film 'Les glaneurs et la glaneuse' (Agnès Varda, 82 min.) op zaterdag 18 oktober, om 19.15 uur in Filmhuis Breda en de lezing van Alexandra van Dongen: 'De Franse casserole van Vincent van Gogh' op donderdag 23 oktober om 20.00 uur in de StadsGalerij.

